

תיאור חטיבה אישית PA/21 - הרב איסר יהודה אונטרמן

קוד (סימול)	PA/21
שם החטיבה	הרב איסר יהודה אונטרמן
תאריכים	תרצ"ט- תשל"ו 1976-1939
רמת התיאור	חטיבה
היקף כמותי	3 מיכלים 0.51 מטר מדף
סוג החומר	תיקי מסמכים והתכתבויות
יוצר החומר	הרב איסר יהודה אונטרמן (נרכש מבית המכירות "ירושלים של זהב")
סקירה ביוגרפית אדמיניסטרטיבית	<p>נולד בבריסק, בנם של אליהו ושיינה אונטרמן. בילדותו נחשב לעילוי ולמד אצל הרב והדיין המקומי, שמחה זליג ריגר. בשנת 1898, בגיל 12, הוזמן להיות חלק מהגרעין המייסד בישיבת ענף עץ החיים במלץ (מלטש) בראשותו של הרב זלמן סנדר כהנא שפירא. לזמן מה עבר לישיבת מיר אך שב למלץ ושם הפך לתלמיד בולט של הרב שמעון שקאפ.</p> <p>לאחר נישואיו עם רחל לאה ילין, למד בכולל של ישיבת וולוז'ין, שם גם הוסמך כרב על ידי הרב רפאל שפירא ראש הישיבה. במהלך לימודיו בוולוז'ין פתח הרב אונטרמן ישיבה בעיר הסמוכה וישנובה וכמו כן שימש כרב במספר קהילות בליטא, בהם מוהלינא ואמסטיבובה.</p> <p>לאחר מלחמת העולם הראשונה שימש כרב בלונאווליה ולאחר מכן היה לרב בגרודנו.</p> <p>הרב אונטרמן היה ציוני ומחשובי הרבנים שתמכו באידאולוגיית המזרחי. ב-1922, בוועידת המזרחי השלישית שהתכנסה בפולין, נשא נאום מרכזי ובו התנגד לתוכנית אוגנדה.</p> <p>בשנת 1923, בהשפעת הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, מנהיג יהדות ליטא, עבר הרב אונטרמן לאנגליה ושימש כרבה של ליברפול. הרב אונטרמן התגבר במהירות על קושי השפה והפך לרוח חיה בקהילה היהודית שם. הוא הקים ארגון גג לכל הקהילות היהודיות באזור, ייבא תלמידים מאירופה על מנת לחזק את הישיבה המקומית ואף הקים את האקדמיה לתלמוד תורה בליברפול.</p> <p>במהלך מלחמת העולם השנייה פעל הרב אונטרמן למען יהודים פליטים מגרמניה שאנגליה התייחסה אליהם כנתיני מדינת אויב. הוא סיכן את עצמו וביקר אותם במעצרם ואת חברי קהילתו במקומות אליהם התפזרו על מנת לתפוס מחסה.</p> <p>לאחר פטירתו של הרב משה אביגדור עמיאל בשנת 1946, התמנה הרב אונטרמן לרבה האשכנזי של תל אביב.</p> <p>בתל אביב הקים הרב אונטרמן כולל בשם "שבט יהודה" וכתב תשובות בהלכה ומאמרים שונים, את תשובותיו העיקריות קיבץ בספרו: "ש"ת שבט מיהודה". יחד עם רבה הספרדי של העיר, יעקב משה טולידאנו, הקים את בית הדין המיוחד לענייני עגונות.</p> <p>הרב אונטרמן כיהן גם כדיין בבית הדין הרבני הגדול. בשנת 1955 נבחר למועצת הרבנות הראשית ובג' בניסן תשכ"ד - 16 במרץ 1964 נבחר לכהן כרב הראשי האשכנזי של ישראל, הרב אונטרמן כיהן בתפקיד זה עד 1972, אז הפסיד בבחירות לרב שלמה גורן.</p> <p>הרב אונטרמן נפטר בשנת 1976, ונקבר בהר הזיתים בירושלים. על שמו נקראו רחובות בתל אביב, ירושלים ופתח תקווה.</p> <p>החומר בחטיבה זו נרכש מבית המכירות "ירושלים של זהב". המידע נלקח מתוך דף הויקיפדיה אודות הרב אונטרמן.</p>

תכולה	התכתבויות ומסמכים
המשך גידול צפוי	לא צפוי גידול
שיטת אירגון החומר	<p>החטיבה מסודרת בשלושה מיכלים מיכל מספר 1: תיקים 1-10 מיכל מספר 2: תיקים 11-21 מיכל מספר 3: תיקים 22-25 החומר מסודר בתיקים לפי 5 נושאים עיקריים:</p> <p>(1) התכתבויות לפי התקופות השונות בחיי הרב (2) דברי תורה והגות (3) הלכה (4) אקטואליה בהלכה (5) המשפחה</p>
עזרי איתור	רשימת תיקים ומפתח נושאים, שמות ומקומות
חוקים או כללים	מתכונת ISAD-G וכללי ארכיון המכון
ספרות רלוונטית	<p>(1) איסר יהודה אונטרמן, שו"ת שבט מיהודה - ברורי סוגיות, חקרי הלכה וחידושי תורה, 4 כרכים, ירושלים תשט"ו - 1955 (2) איסר יהודה אונטרמן, קונטרס מצוות פיקוח נפש וגדריה, עורך: הרב שאול ישראלי, מאסף "התורה והמדינה", תל אביב, שנה לא ידועה (3) ד"ר יצחק אלפסי, "שבט מיהודה" - תולדות חייו והגותו של הרב אונטרמן, הוצאת "יד הרב אונטרמן", תשס"ג - 2003 (4) האנציקלופדיה העברית, כרך מילואים, חלק א' עמ' 70 וחלק ב', עמ' 58 (5) א. ל. גלמן, לדמותו של הגרא"י אונטרמן, אור המזרח י"ג עמודים 34-36, ניו יורק, טבת ה'תשי"ז - ינואר 1957 (6) צבי שינובר, על הרב איסר יהודה אונטרמן בספר דמויות מופת בציונות הדתית עמ' 214, נחלים, תשס"ח - 2008 (7) י. רפאל, הרב הראשי רבי איסר יהודה אונטרמן זצ"ל, קובץ סיני ע"ח, תשל"ו, עמ' 1-5.</p>
חטיבות קשורות	<p>המפד"ל - הפועל המזרחי בישראל (סימול החטיבה 002) סיעת מפד"ל בכנסת (סימול החטיבה 003) דר' ורהפטיג, זרח (סימול החטיבה PA/16)</p>
הערות	
תאריך התיאור	20/12/2018